

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

*Rufino Arrola Ibergarai Andrakako
errementaria*

*Lemoiz,
Bizkaia
(1909-1996)*

Aurkibidea

Biografia

Mungian jaioa; hamar urterekin joan zen Lemoizko Andraka auzora. Ama Jatabekoa zuen eta aita Mungiakoa. Bederatzi urterekin soinua jotzen ikasten hasi zen. Hamalau urterekin bere lehenengo plaza eduki zuen urtebetez Lezaman, Karlos Matxain pandero-jotzailearekin batera. Eta, ondoren, beste hainbat plaza izan zituen. 18 urte zituela, errementari eta ferratzaile lanean hasi zen eta soinua alde batera utzi zuen. 40 urtez soinurik gabe egon zen. Bitarte horretan 11 seme-alaba hazi zituen. 58 urterekin soinua erosi eta berriz hasi zen jotzen. Orduetik aurrera hainbat erromeria eta txapelketatan parte hartu zuen. IRALeko irakasle eta ikasleek 1986an elkarrizketa egin zioten Barrikan eta trikiti-pieza batzuk ere jo zituen Eusebio Rueda `Eusebito´k lagunduta.

Zintak

LMZ-005

- **Proiektua:** IRALeren Bizkaiera Bilduma
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirresarobe, Kolesti - Buldain, Maixabel - Garcia, Luis Alberto - Gil, Ana
- **Data:** 1986-02-03
- **Iraupena:** 46 min
- **Euskarria:** VHS Standard
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

LMZ-007

- **Proiektua:** IRALeren Bizkaiera Bilduma
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirresarobe, Kolesti - Buldain, Maixabel - Garcia, Luis Alberto - Gil, Ana
- **Data:** 1986-02-03
- **Iraupena:** 9 min
- **Euskarria:** Audio Analog

Pasarteak

1. Lehenengo plaza Lezamakoa, Matxainekin batera

- **Erref:** LMZ-005/007
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:09:15. **Bukatu:** 00:11:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bederatzi urterekin hasi zen soinua jotzen ikasten. Hamalau urterekin Lezamako plaza eduki zuen urtebetez. Karlos Matxainek laguntzen zion panderoarekin. Bosna pezeta irabazten zuten. Matxain dantzan ere oso ona zen. Lezaman bukatutakoan, Deriora joaten ziren oinez. Bidean, Zamudioko tabernan sartzen ziren. Rufinok soinua jo eta Matxainek dantzan egin ostean, dirua batzen zuten. Lezaman baino diru gehiago irabazten zuten han. Gero Derion ere berdin. Deriotik bizikletan etxera, Andrakara.

2. Bizikletan ibiltzeko zaletasuna

- **Erref:** LMZ-005/008
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:11:00. **Bukatu:** 00:11:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Txirrindularitza
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Bizikletan ibiltzeko zaletasun handia izan zuen. Istripua izan zuen eta 66 egun egin zituen ospitalean. Gerora ere ibiltzen zen, baina azkenean utzi egin zuen.

3. 40 urte soinurik gabe; Donostiara soinua erostera

- **Erref:** LMZ-005/009
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:11:27. **Bukatu:** 00:13:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Musika
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Hemezortzi urterekin tailerra (ferratokia) ipini zuen eta soinua alde batera utzi behar izan zuen. Izan ere, gauean soinua jotzetik berandu etxeratu eta ganadu mordoia izaten zuen, ferratzeko zain. 40 urtez soinurik gabe egon zen. Denbora hori pasata, Donostiara joan eta soinu berria erosi zuen 5500 pezeta ordainduta.

4. Txapelketen hasiera Urdulizen

- **Erref:** LMZ-005/010
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:13:02. **Bukatu:** 00:15:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Urdulizen trikitilari txapelketa zegoen irailaren 8an. Bakoitzak nahi zuena jo zezakeen. Suhi batek animatuta, parte hartu zuen eta bigarren geratu zen. Handik hilabetera beste txapelketa bat zegoen. Irratitik esaten jardun zuten Andrakako errementariak ere parte hartuko zuela. Berdinketa egin zuten. Horren ostean, herri guztietan hasi ziren txapelketak. 32 txapelketa irabazi zituen.

5. Garai bateko erromerietan hiru-lau soinu-jotzaile

- **Erref:** LMZ-005/013
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:19:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Garai bateko erromeriak oraingoak baino alaiagoak ziren. Bazkalostean hiru-lau trikitilari batera hasten ziren jotzen, bata besteari konpetentzia egin nahian. Batzuek soltekoak bakarrik jotzen zituzten eta beste batzuek lotukoak ere bai. Jendeak hautsa ateratzen zuen dantzan!

6. Trikitia, Rufino Arrola eta Eusebitoren eskutik

- **Erref:** LMZ-005/015
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:19:35. **Bukatu:** 00:23:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Trikiti bat jotzen du Rufinok eta Eusebio Rueda `Eusebito´k laguntzen dio panderoarekin eta koplakantari.

7. Trikitia Bizkaitik Gipuzkoara

- **Erref:** LMZ-005/017
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:23:18. **Bukatu:** 00:24:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Trikitia Bizkaian sortu zen eta Bizkaiko trikitilariak eraman zuten Gipuzkoara. Gerraostean, Gipuzkoan jarraipena izan zuen trikitiak eta horregatik sortu ziren trikitilari asko eta onak. Bizkaian, berriz, geldirik egon zen. Adinekoez gain, bi trikitilari gazte oso onak daudela Bizkaian dio: Junkera eta Zabaleta bilbotarrak. Horiek gazteei irakasten diete eta urte gutxian Bizkaian ere trikitilari asko egongo direla iruditzen zaio. Gipuzkoarren trikitia jotzeko moldea, desberdina.</p>

8. Pianozko soinuarekin ezin moldatu

- **Erref:** LMZ-005/019
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:25:18. **Bukatu:** 00:26:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Semea kanpoan ibili zen lanean eta etxera itzuli zenean denentzat opariak ekarri zituen. Aitari pianozko soinu handi bat ekarri zion. Ibili zen pixka bat soinu harekin, baina hura bost atzamarrekin jotzen da eta berak ezin ohitura hori aldatu. Azkenean saldu egin zuen. Soinu txikiak asko izan ditu.

9. Erromeria elurretan; garai bateko umorea

- **Erref:** LMZ-005/021
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:26:59. **Bukatu:** 00:28:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>San Blas jai batzuetan, elurra zegoela, Barrikan erromerian bizitakoa. Garai batean dirurik ez, baina umore hobea izaten zen. Sasoi batean dantzan egiteko beldurra ere izaten zen, txapelokerrak zelatatzen egoten zirelako. Giroa aldatu egin da.</p>

10. Santa Ageda batzen eta ezkontzetan

- **Erref:** LMZ-005/023
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:29:28. **Bukatu:** 00:31:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>40 aldiz ibili izan da Santa Ageda batzen. Iluntzean hasi eta gau osoa

pasatu ostean eguerdian bukatzen zuten. Etxerik etxe ibiltzen ziren, dirua batzen. Gero, meza ateratzen zioten Santa Agedari eta merienda bat egiten zuten. Maiatzean beste merienda bat egiten zuten; neskek merienda eman eta mutilek ardoa, kafea eta kopak ordaintzen zituzten. Ezkontzetan ere jotzen zuten soinua. Nola izaten zen.</p></div>
<div data-bbox="291 168 857 184" data-label="Section-Header>
<h2>11. Gerraostean etxea eta lur-saila ordaintzeko arazoak</h2>
</div>
<div data-bbox="329 198 763 244" data-label="List-Group>

• **Erref:** LMZ-005/024
• **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:31:14. **Bukatu:** 00:34:05
• **Multimedia:** bideoa online ikusgai

</div>
<div data-bbox="291 256 364 271" data-label="Section-Header>
<h3>Gaia(k):</h3>
</div>
<div data-bbox="329 282 829 346" data-label="List-Group>

• Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
• Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
• Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
• Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak

</div>
<div data-bbox="291 357 392 373" data-label="Section-Header>
<h3>Laburpena:</h3>
</div>
<div data-bbox="291 374 893 485" data-label="Text">
<p>Beti konforme eta pozik bizi izan da, urte estuak ere pasa arren. Hamaika seme-alaba hazi zituen. Gerratik itzuli zenean, etxea ordaindu behar izan zuen pixkanaka. Handik gutxira Torrecillako markesak lur-sail batzuk salgai ipini zituen eta, haiek erosteko, berriz zorretan sartu behar. Zenbat ordaindu zituen lurrak. Lagun batek utzi zion dirua. Patata erein zuen eta lehenengo urtean zorrak ordaintzeko beste atera zuen. Gerora, zuhaitzak landatu zituen. Pozik eta lasai bizi da.</p></div>
<div data-bbox="291 508 565 524" data-label="Section-Header">
<h2>12. Katua bere atzetik beti</h2>
</div>
<div data-bbox="329 538 763 585" data-label="List-Group">

• **Erref:** LMZ-005/025
• **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:34:05. **Bukatu:** 00:37:11
• **Multimedia:** bideoa online ikusgai

</div>
<div data-bbox="291 596 364 612" data-label="Section-Header">
<h3>Gaia(k):</h3>
</div>
<div data-bbox="329 623 874 670" data-label="List-Group">

• Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
• Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

</div>
<div data-bbox="291 682 392 697" data-label="Section-Header">
<h3>Laburpena:</h3>
</div>
<div data-bbox="291 698 881 762" data-label="Text">
<p>Etxean beti bere atzetik ibiltzen den katu bat duela aipatzen du. Telebistakoak bera grabatzera joan zirenean, katua denbora guztian aldamenean izan zuen. Orduko kontuak; nolako planoak grabatu zizkioten.</p></div>
<div data-bbox="291 785 793 802" data-label="Section-Header">
<h2>13. Trikitia, Rufino Arrola eta Eusebitoren eskutik</h2>
</div>
<div data-bbox="329 814 763 861" data-label="List-Group">

• **Erref:** LMZ-005/027
• **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:37:39. **Bukatu:** 00:40:20
• **Multimedia:** bideoa online ikusgai

</div>
<div data-bbox="291 872 364 888" data-label="Section-Header">
<h3>Gaia(k):</h3>
</div>
<div data-bbox="329 899 527 914" data-label="List-Group">

• Aisia » Kultura » Musika

</div>
</html>

Laburpena:

Trikiti bat jotzen du Rufinok eta Eusebio Rueda `Eusebito´k laguntzen dio panderoarekin eta kopla-kantari.

14. Porrusalda, Rufino Arrola eta Eusebitoren eskutik

- **Erref:** LMZ-005/029
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:40:38. **Bukatu:** 00:42:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Porrusalda bat jotzen du Rufinok eta Eusebio Rueda `Eusebito´k laguntzen dio panderoarekin eta kopla-kantari.

15. Trikitiarekin Euskal Herritik kanpora

- **Erref:** LMZ-007/002
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:00:07. **Bukatu:** 00:01:27
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Burgosera joan izan da soinua jotzera. Villadiegogon egon zeneko kontuak. Hasieran ez zuten ulertzen hemengo musika. Medina de Pomar-en ere ibili izan da 3-4 urtean eta baita Benidorm-en ere. Euskal Herrian Gipuzkoa da nagusi, trikitiari dagokionean. Gasteiz aldean ibili izan dira, baina han dultzaina ohikoagoa da. </p>

16. Inguruko herrietako euskara

- **Erref:** LMZ-007/003
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:01:27. **Bukatu:** 00:02:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

<p>Inguruko herrietako euskara. Lemoizen, Barrikan, Sopelan... antzera hitz egiten dute. Mungian jada desberdintasun txikiak sortzen dira eta Bakio aldean ere bai. Bermeon, Gernikan... desberdin hitz egiten da. Inguruetako euskararik onena Durango aldekoa iruditzen zaio.</p>

17. Euskara batua ikasi beharrean, herrikoa "konpondu"

- **Erref:** LMZ-007/004
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:02:45. **Bukatu:** 00:03:47
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Euskararen etorkizuna. Euskara batua "gatxa" (zaila) iruditzen zaio. Umeek batua ikasten badute, etxean gero ezingo dutela inorekin erabili iruditzen zaio. Batua ikasi beharrean, herriko euskara "konpondu" egin beharko litzatekeela uste du.

18. Pozik bizitzeko sekretua

- **Erref:** LMZ-007/005
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:03:47. **Bukatu:** 00:04:24
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:

Jendea pozik bizitzeko, zer behar den: beharra egin eta dirua irabazi. Dirua badago, ez dago goserik. Dirurik ez badago, andre-gizonen artean ere eztabaidak sortzen dira.

19. Rufinok Bizkaiko trikitiaren etorkizuna nola aurreikusten zuen

- **Erref:** LMZ-007/007
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:04:28. **Bukatu:** 00:05:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Trikitiaren etorkizuna. Une horretan Gipuzkoa Bizkaiaren gainetik dagoela dio (ez adineko trikitilarien kasuan, baina bai gazteenean), baina hamar urtean egoera asko aldatuko dela aurreikusten du, Bizkaian ere badatozelako trikitilari gazteak eta onak (Kepa Junkera aipatzen du).</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-04

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com